

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/26822,Konferencja-naukowa-Stanislaw-Mierzwa-1905-1985-Ludowiec-i-dzialacz-niepodleglosc.html>
02.03.2026, 19:18

Konferencja naukowa „Stanisław Mierzwa 1905–1985. Ludowiec i działacz niepodległościowy” – Kraków, 19 października 2010

19.10.2010

19 października 2010 r. w Auli Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, przy ul. Gołębiej 24, odbyła się konferencja naukowa pt. „Stanisław Mierzwa 1905–1985. Ludowiec i działacz niepodległościowy”. Konferencji towarzyszyła wystawa „Proces krakowski WiN i PSL”, ukazująca m.in. represje wobec ludowców oraz działaczy Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość za działalność niepodległościową. Organizatorzy przedsięwzięcia: Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Krakowie, Wydział Historyczny Uniwersytetu Jagiellońskiego, Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Wincentego Witosa w Wierchosławicach.

Celem konferencji było przypomnienie, w 25. rocznicę śmierci, sylwetki Stanisława Mierzwę – wybitnego działacza ludowego. Był on kolejno m.in. działaczem i prezesem Polskiej Akademickiej Młodzieży Ludowej na UJ, działaczem i członkiem władz wojewódzkich i ogólnokrajowych ZMW RP Wici, członkiem ścisłego ogólnopolskiego kierownictwa podziemnego ruchu ludowego podczas okupacji niemieckiej. Jeszcze w trakcie wojny został wraz z innymi przywódcami Polskiego Państwa Podziemnego zwabiony i porwany przez NKWD. Sądzony i skazany w tzw. procesie Szesnastu w Moskwie. Po wyjściu z więzienia i powrocie do Polski, pomimo ostrzeżeń zaangażował się w działalność niepodległościowego PSL. W listopadzie 1945 r. zorganizował m.in. pogrzeb Wincentego Witosa. Stanisław Mierzwa był członkiem najwyższych władz PSL, po kilku miesiącach działalności został aresztowany przez komunistów i skazany w słynnym krakowskim procesie pokazowym WiN i PSL na 10 lat więzienia. Po wyjściu z więzienia pracował m.in. jako radca prawny i adwokat. Po 1956 r. skupiło się wokół niego środowisko niezależnych, niepodległościowych działaczy ludowych z całego kraju, którzy po śmierci Stanisława Mikołajczyka w grudniu 1966 r. obwołali Mierzwę jego następcą i nieformalnym Prezesem PSL w Kraju. Podczas karnawału Solidarności służył radą działaczom Solidarności Rolników Indywidualnych. Jako znany polityk opozycyjny, był stale obserwowany przez funkcjonariuszy komunistycznej policji politycznej i jej agenturę. Zmarł w 1985 r.

Podczas konferencji zaprezentowano 11 referatów. Wspomnienie o ojcu przedstawił w imieniu swoim oraz braci Jacek Mierzwa. Na zakończenie odbyła się dyskusja. Udział w konferencji wzięło około 200 osób.

Program konferencji:

9.30: Żołnienie kwiatów pod tablicą upamiętniającą osoby skazane w procesie krakowskim WiN i PSL – Muzeum Archeologiczne, przy ul. Senackiej 3 (dawne więzienie)

Część I 10.00–11.55

- 10.00 Przywitanie gości – prof. dr hab. Andrzej Banach (dziekan Wydziału Historycznego UJ)
- 10.05 Otwarcie konferencji – dr Marek Lasota (dyrektor Oddziału IPN w Krakowie), Ryszard

Ochwat (prezes Towarzystwa Przyjaciół Muzeum W. Witosa)

- 10.15 *Stanisław Mierzwa - od PAML do władz centralnych SL* - dr hab. Alina Fitowa (UJ)
- 10.35 *Działalność Stanisława Mierzwę podczas II wojny światowej* - dr Janusz Gmitruk (MHPRL)
- 10.55 *Stanisław Mierzwa - uczeń Wincentego Witosa i kontynuator jego dzieła* - dr hab. Alina Fitowa (UJ)
- 11.15 *Relacje Stanisława Mierzwę z Stanisławem Mikołajczykiem 1955-1966* - dr Franciszek Dąbrowski (BUiAD IPN)
- 11.35 *Działalność Stanisława Mierzwę w samorządzie rolniczym 1941-1946* - Szczepan Świątek (AP w Krakowie)

11.55-12.30 - przerwa

Część II 12.30-14.10

- 12.30 *Represje komunistów wobec Stanisława Mierzwę 1945-1954* - dr Antoni Kura (GKSZpNP IPN)
- 12.50 *Inwigilacja Stanisława Mierzwę 1954-1985* - Elżbieta Pietrzyk (OBUiAD IPN w Krakowie)
- 13.10 *Stanisław Mierzwa wobec ZSL w okresie tzw. przełomu październikowego* - Mateusz Szpytma (OBEP IPN w Krakowie)
- 13.30 *Stanisław Mierzwa wobec opozycji i NSZZ „Solidarność” 1976-1985* - dr Tadeusz Paweł Rutkowski (IH UW)
- 13.50 *Udział Stanisława Mierzwę w powstaniu Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Wincentego Witosa w Wierchosławicach oraz Muzeum - Dom W. Witosa* - Janusz Skicki (TPMWWwW)

Część III 14.10-15.30

- 14.10 *Ostatnie pożegnanie Stanisława Mierzwę w 1985 r.* - dr Jan Hebda
- 14.30 Wspomnienie o Ojcu - Jacek Mierzwa
- 14.50 Dyskusja i zamknięcie sesji

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kraków